

Invitații români și străini au avut numeroase schimburi de idei în cadrul a două colocvii, monitorizate cu pricepere de Doina Papp și Veronica Dobrin, dar și în întâlniri informale. S-au legat nu doar relații, ci și prietenii. S-au prezentat programe de finanțare, fiecare invitat și-a susținut proiectele, s-au oferit idei, s-au inițiat colaborări. Dacă nu mai există, la Brăila, faimoasa bursă de cereale, există, măcar, bursa de spectacole.

Ruxandra ANTON

Putin, dar bun!

În perioadă de criză faci un festival cu ce ai, și Primăria din Brăila s-a dovedit încă odată aliata culturii, dar și a evenimentului care a marcat cea de-a IV-a ediție a Festivalului „Zile și Nopti de Teatru European la Brăila”: împlinirea a șaiszeci de ani de teatru. Cu această ocazie s-a editat o monografie cuprinzând o lucrare de 600 de pagini, scrisă de profesorul Ion Munteanu. În plus, Teatrul din Brăila a dus greu Festivalului, în sensul că patru spectacole (dintre care trei premiere) au fost selecționate pentru Festival, ceea ce demonstrează că trupa de aici câștigă tot mai mult teren în spațiul teatrului de calitate. Din păcate, un eveniment nefericit a făcut să fie suspendat spectacolul *Herr Paul* de Tankred Dorst și Ursula Ehler, regia Alexandra Penciu și Mariana Cămărășan. Astfel încât putem spune că amprenta pe care a lăsat-o criza nu a fost pe valoare, ci pe cantitate, dar și pe lipsa spectacolelor din alte țări. Pentru a umple acest gol, dar și pentru a nu întrerupe continuitatea acestui proiect, au fost invitați directori de festivaluri și de teatre din alte țări: Alfredo Bualotti (Directorul Festivalului Internațional de Teatru Mediteranean „Butrinti”, Albania, și Directorul Teatrului Național din Tirana, actor și regizor), Mustafa Aquar (Director La maison de L'Europe de L'Ouest, Paris, Franța), Jassen Barko și Urska Comino (Directorii Festivalului Exponto, Ljubliana), Boubulina Nikaki (cronicar teatral, jurnalist, Atena, Grecia), Ivan Lemmo (regizor, Croația), Ecaterina Kiss (Președintele Asociației „Mnemosyne”, Marsilia, Franța, reprezentantul Institutului de Teatru Mediteranean).

În acest sens, dezbaterile susținute au avut ca temă: „Proiecte culturale europene, realități și perspective”. O atenție deosebită s-a acordat și jubileului dedicat reputei regizoare și director onorific al Festivalului, Cătălina Buzoianu. În această idee a avut loc, în afară de spectacolele prezente, regizate de domnia sa, și proiecția filmului după spectacolul *Chira Chiralina*, regia Cătălina Buzoianu și scenografia Dragoș Buhagiar. Nu au lipsit momentele de muzică folk susținute de Nicu Alifantis și de jazz prin concertul *Dialoguri și fantezii în jazz* de Johnny Răducanu și Ion Caramitru. Lansările de carte au prilejuit publicului cunoașterea actorilor și din altă ipostază: *Jocurile oglinzii. Imitație și creație în arta actorului* de Monica Mihăescu, *Pribeag prin viața mea!* de Constantin Codrescu, *Cu Ion Caramitru, de la Hamlet la Hamlet și mai departe* de Mircea Morariu, editor: Fundația „Camil Petrescu”, revista *Teatrul azi* (supliment).

Dar să lăsăm cortina să se ridice și să vedem care au fost spectacolele care-au sfidat criza.

Identități după Dumitru Solomon, Teatrul „Maria Filotti“ Brăila (premieră), direcția de scenă: Victor Ioan Frunză. Concepția spectacolului „într-o geometrie variabilă“ este o noutate pentru Brăila. Începutul a fost fulminant: din Holul B – unde așteptam începerea spectacolului, așezați pe două rânduri de scaune de-a lungul pereților –, se azeau de undeva răcnete, urlete, pocnete. Pe scara B doi vecini își împărțeau, printre dulapuri și obiecte casnice, epitete jignitoare. Un altul modera conflictul. Motivul? Revendicarea spațiului comun. Ca o explozie în lanț, scandalul era extins și afară, culminând cu moartea unei întregi familii. Spectatori, însoțitori ai funeraliilor, ne-am mutat în Sala de recepții, unde totul era de vânzare, pe bucăți, pe colțuri de apartament. Când totul s-a vândut și s-a cumpărat de mai multe ori, ni s-au luat scaunele, vândute și ele, și ne-am mutat în Foaierul mic, unde o doamnă trecută de prima tinerețe monologa în fața ușii într-o încercare disperată de dialog cu soțul ei. Pentru prima dată își pierde răbdarea și forțează ușa camerei unde-l găsește pe soțul ei spânzurat. De această dată trecem prin camera mortuară și ajungem în Foaierul mare, unde în atmosfera caldă a unei după-amieze de duminică, vom asista la jocul de cărți dintre două familii prietene. Un joc de cărți care dezvăluie caractere și fragilitatea relațiilor umane, dar și chipul morții, ceva mai voalat, ca o presimțire și amenințare a ei. În Holul monumental ajungem în sala de așteptare a gării. Chipuri stilizate se perindă pe un ecran mare. Femeia de serviciu ne prăfuieste cu mătura. Un călător se ceartă din ce în ce mai tare cu casiera, fiindcă i-a încurcat biletele; în loc să-i dea pentru Paris ea i-a dat bilet pentru Periş, și de aici o întreagă comedie care sfârșește tragic. Se cheamă că ajungem de unde am plecat: în vagonul din Holul B, unde vom afla cum se poate cumpăra o cămilă nevăzută (cea mai subtilă scenă). După această reușită „tranzacție“, suntem convocați în Sala Studio, într-un subsol dezafectat și inundat, pentru a găsi o soluție să ieșim de acolo, dar să nu ieșim înainte de a găsi soluția. Am trasat sumar harta acestui spectacol, unde cele șapte piese de teatru scurt scrise de Dumitru Solomon și regizate de Victor Ioan Frunză – *Holul comun*, *Vânzări-cumpărări*, *Dialog fără partener*, *Pinacle*, *Orient-Express*, *Superba*, *nevăzuta cămilă* și *Apa* – deși propun teme diferite, sunt ingenios legate scenic printr-o verigă comună: moartea și conștiința morții. Dincolo de întâmplările, aparent simple, se află o meditație tragicomică asupra caracterului uman și asupra vieții. Absurdul și parabola sunt aici liantul unui comic rafinat, unde nici chiar abuzul de comic de limbaj sau de repetiție a unor situații nu-i scad farmecul. Învățămintele sunt multe și morala este în altă parte, ca o cămilă nevăzută. Genial și imprevizibil este finalul: în timp ce personajele adaptate la viața acvatică îl îneacă pe inadapat, publicul este anunțat prin plăcuțe avertizoare să iasă din sală, pentru că totul a luat sfârșit. Dar lucrurile nu se termină aici, ci în stradă, unde înecatul este scos din sacul de plastic și își dă duhul în fața spectatorilor. Nu știu dacă efectul acestui spectacol ar fi fost același jucat pe scenă. Cert este că acest periplu a avut în geometria lui o mare discreție și un anumit farmec. Inspirare au fost și decorul, dar și costumele Adrianei Grand. Șuvoiul de apă și întunericul de la subsol au făcut posibil un contact epidermic cu atmosfera, crescând gradul de implicare al spectatorului. Toată gama de personaje a fost interpretată cu brio doar de cinci actori: Alin Florea, Silvia Tariq, Marcel Turcoianu, Monica Zugravu-Ivașcu și Radu Micu. Muzica „în ton“ cu scenele jucate, compusă de Tibor Cari și interpretată *live* de actrii Alin Florea, Silvia Tariq și Radu Micu (acompaniați la pian de Cornel Cristei) a completat rafinamentul acestui spectacol.

Cântarea cântărilor, coproducție româno-franceză, Château de Lourmain și Asociația Mnemosyne-Franța, o adaptare de Cătălina Buzoianu după textul biblic. Un spectacol mai degrabă plăcut auzului – prin muzica interpretată de cvartetul format din Sylvain Gouvernaire (chitară – tot el compune și muzica), Martial Paoli (pian), Fabien Sgarde (baterie), Duret Renaud (bas), dar și de vocea actorilor Filip Ristovski și Ilinca Marche –, și mai puțin văzului. Scenografia Deliei Tancău cu decoruri peisagistice, filmate, extrem de descriptive, ca și țopăiala actorilor (coregrafia: Mălina Andrei) nu fac decât să teoretizeze dragostea, să sufoce trăirile pasionale și să se îndepărteze de mesajul biblic.

Sufletul. Punct de veghere după Dimitrie Dinev, Teatrul „Maria Filotti” Brăila – premieră în regia lui Radu Afrim. Nimic nu pare să-l încurce pe Radu Afrim în a aborda un gen sau altul de teatru. El reușește să obțină acea demență ludică incitantă chiar și atunci când te agresează cu un umor desuet, plin de clișee. Nu știu dacă urmărește neapărat un impact de cursă lungă cu publicul sau pur și simplu își încearcă forțele pe un alt filon al artei. Într-o cămăruță înghesuită a unui constructor bulgar, mort într-un accident stupid pe șantier, priveghiul la care vin prietenii lui emigranți – *Zeko* (Liviu Pintileasa), *Bora* (Emilian Oprea) și *Josef* (Alin Florea) – se transformă într-un dezmaț macabru. Pe acoperiș sunt două păsări flamingo roz. E singura trimitere vizibilă către marca John Waters cu al său celebru „exercițiu de prost gust”, filmul *Pink Flamingos*. *Bocitoarea Sladka* (Liliana Ghiță) își schimbă indecent de des costumele, iar pe față e mânjită ca pentru carnaval. Cei trei băieți ai defunctului *Nikodim* (Dan Moldoveanu) par retardați, iar nevasta acestuia (*Pavlina* – Monica Zugravu Ivașcu) pleacă în aceeași noapte la amant. Prostituta *Nadejda* (Mihaela Trofimov) are o singură ezitare în toată această nebunie, să-l sărute pe mort, dar și-o încalcă cu voluptate când spiritele se încing cu alcool. Sunt două replici-cheie ale acestei piese: „Mereu mi-a fost teamă să nu ajung în cerul emigranților” și „Pur și simplu cărăm mult gunoi în noi”. Ele duc la lumea emigranților care „călătoresc cu sculele în geantă pentru a repara Europa” și la demersul regizoral de a o dezgoli în toată murdăria ei. Și o face extrem de haios și într-un ritm drăcesc. Și actorii îi țin isonul, fără a lăsa nicio clipă impresia că ceva ar fi anormal.

Noiembrie de Ana Maria Bamberger, Teatrul Național „I.L. Caragiale”, București; regia Alice Barb, cu Olga Tudorache, George Motoi și Cecilia Bârbora. Când ai un text slab cu final previzibil, când structura regizorală nu-i novatoare ca să-i acopere găurile, degeaba lași o mare actriță ca Olga Tudorache să-și scoată sufletul pe scenă. Nu iese altceva decât o poveste cuminte, fără sare și piper, despre o mare actriță ce-și propune o ultimă întâlnire cu fiica sa și fosta iubire, Ștefan, înainte de a-și pune capăt zilelor. Oricât de corect a jucat Cecilia Bârbora, oricât s-a străduit George Motoi să creadă în personajul său, mereu exista o fundătură: cea a pasajelor prea lungi de tăcere și a acelorași înțelesuri spuse cu alte cuvinte.

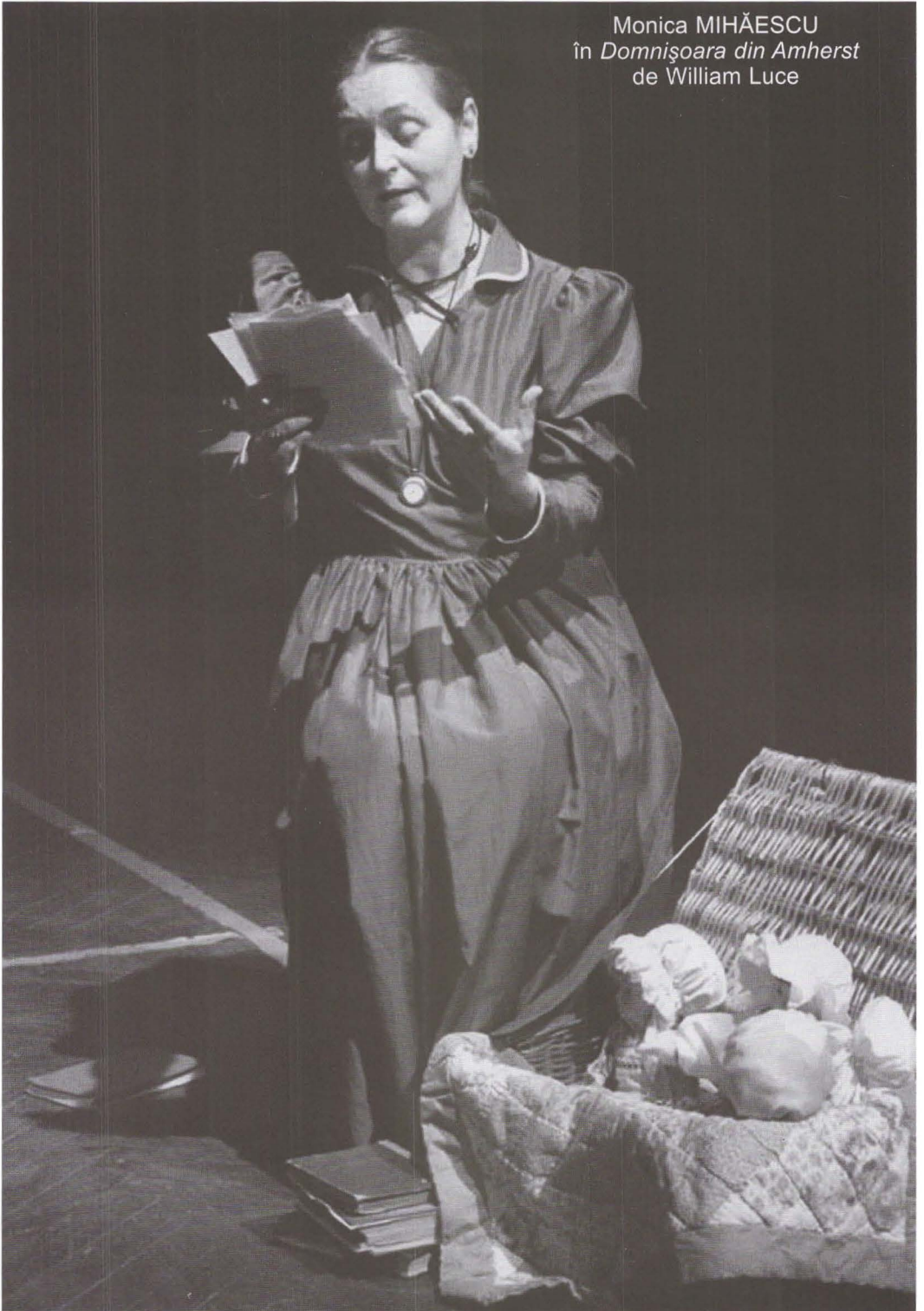
Cum am învățat să conduc de Paula Vogel, Teatrul „Maria Filotti” Brăila – regia: M. Chris. Nedeea; scenografie, costume, video design: Dionisis Christofilogiannis. A fost cel mai impresionant și novator spectacol, dincolo de valoarea incontestabilă a textului (premiat cu „Pulitzer” pentru Dramă în 1998) și dincolo de tema abordată: adolescența sugrumată de violența sexualității. Corul grec masculin este construit pe ideea transgresării concepțiilor de viață privind masculinitatea și sexualitatea, în principal, din tată în fiu, astfel încât un singur actor, Emilian Oprea, este pe rând tatăl, bunicul, chelnerul și iubitul Mititicăi. Corul grec feminin

și Corul grec adolescentin respectă aceeași metamorfoză: Emilia Mocanu și Cătălina Nedelea sunt bunica și mama adolescentei, dar și colegile ei de școală. Cu alte cuvinte, povestea se extinde la scară mare și tarele, pe care le lasă pubertatea în Mititica sunt o chimie a mediului social în care trăiește, puternic amprentat de sexualitate. Fiindcă adulții, nu?, nu mai au rușine, nu mai au bariere morale, nu mai au nimic sfânt. Femeile sunt cele care mai păstrează puțină decență și sensibilitate, dar insuficientă pentru a salva inocența. Peste toate acestea, unchiul Peck este îndrăgostit de ea, și, deși nu o forțează, îi induce adolescentei trăiri confuze, de la atracție până la culpa care o debusolează pe tot drumul vieții. „Familia e o plăcere dobândită ca sărutul franțuzesc“ este convingerea corului bărbătesc. O altă idee de construcție a acestui spectacol este schimbul de replici în gol. În cele mai multe scene actorii nu se privesc. Ca și personajele, ei relaționează separat, fiecare în durerea lui. Și este exemplar cuplul Mihaela Trofimov și Valentin Terente; atâta forță de redare a emoției rareori am văzut. Scenografia este de o simplitate și ingeniozitate fără cusur: baloții de vată, simbolizând norii, agățați de tavan, sunt și masa cea sfântă a familiei – pe ecran sunt filmate doar tacâmurile și mâinile mesenilor. În toate cadrele proiecției de film, există același suflu de lucru simplu și ales cu grijă, pentru a pune accentul acolo unde trebuie. Costumele, de asemenea, sunt făcute respectând acel echilibru dintre personaje și mesaj; adulții sunt îmbrăcați în negru, tinerele cu rochii transparente, pe când femeile în vârstă, cu rochii decente, iar Mititica are părul roz și câte o pată de roz pe haine, dar toți au ceva în comun: o porțiune din vestimentația lor este imprimată în carouri albe și negre ca la șah. Fiecare joacă singur pe tabla lui de șah, însă există o tablă mare de șah unde mutările fiecăruia contează. Emilian Oprea este de o mobilitate și de o fluentă care te fascinează. Un singur amendament: nu-i reușește songul. De altfel toți actorii au aceea prezență necesară și putere de transfigurare aproape fără cusur, astfel încât nicio stridență, nicio rupere de ritm nu se produce.

Omul pernă de Martin McDonagh, regia Radu Afrim, Teatrul „Maria Filotti“, Brăila. Într-un joc de-a răsău-plânsu', macabru, Afrim uzează de multe ingrediente scenice (*musical, show, comedie, coregrafie, video*) ca și cum ți-ar propune un spectacol distractiv, pentru ca de fapt el, asemenea unui magician, să scoată din pălărie ceva ce ce tu nici n-ai fi bănuțit că se poate face cu ele. El nu este interesat de note grave nici măcar în pasajele tragice și de aici o puternică impresie de comedie absurdă. Cu toate acestea, îți dă de gândit tocmai în timpul în care izbucnești, fără nicio grijă, în hohote de răs.

Domnișoara din Amherst de William Luce, regia Moshe Yassur, Teatrul „Maria Filotti“ Brăila și Teatrul Mic București. Cu multă sensibilitate, delicatețe și dăruire, Monica Mihăescu reușește să dea viață poetei de incontestabilă valoare, Emily Dickinson. În Sala Studio deja plutea parfumul secolului XIX, deși nu se afla pe scândură decât o masă cu o lampă și cărți, două scaune, foi întinse pe jos și un coș cu păpuși. Emily a intrat pe ușă cu prăjiturile ei și ne divulgă prietenoasă și volubilă secretul rețetei. În oraș, ea era vedeta prăjiturilor. Nimeni dintre concitadini nu știa de preocupările ei literare, doar tatăl ei aflase despre asta când, într-o noapte, după ce a dat stingerea, Emily, surprinsă scriind, a trebuit să-i citească acele rânduri. Tatăl ei, care era un om sobru, îi va permite din acea noapte să scrie ori de câte ori va simți nevoia. Deși nu reușește să publice nimic și este mereu criticată de profesorul Higgins, ea este conștientă de stilul ei novator și atipic pentru acea epocă, așa că nu abandonează scrisul. Își pune

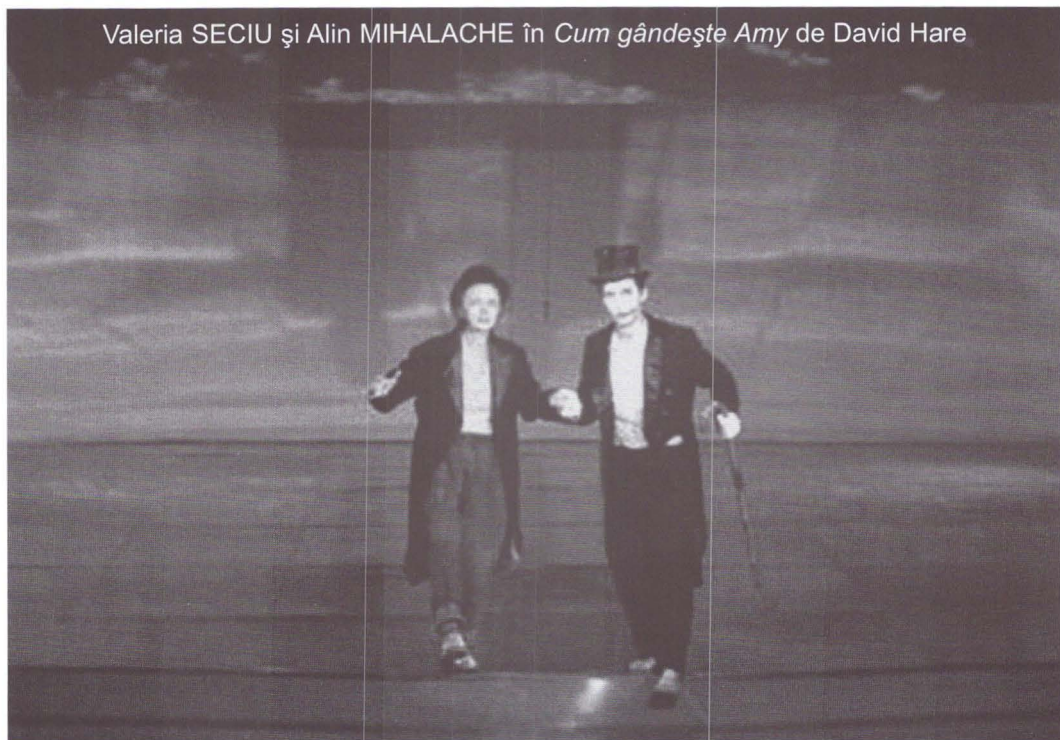
Monica MIHĂESCU
în *Domnișoara din Amherst*
de William Luce

Valeria SECIU și Mihai DINVALE în *Cum gândește Amy* de David Hare

Valeria SECIU și Alin MIHALACHE în *Cum gândește Amy* de David Hare

diverse probleme despre geniu, poet, viață, moarte, religie, faimă, dragoste, speranță, etc. pe care le transpune în lirismul ei cerebral, pasional și de o concizie și simplitate uimitoare. Ea spune că „poetul este acea persoană care aprinde o lumină în întuneric și, după ce acesta a plecat, flacăra rămâne aprinsă”. A fost îndrăgostită, dar și-a ascuns dragostea aproape erotic, timp de 20 de ani. Bărbatul era un om al bisericii, un pastor, cu zece sau cincisprezece ani mai în vârstă, căsătorit și cu copii. Scrisorile pe care i le scria erau pure ca și poeziile ei. Frumoasă și tulburătoare, ca un tablou de Matisse, este scena în care ea vorbește, în timp ce face baie, despre neșansa ei în dragoste. Descoperim că Emily nu e acea domnișoară bătrână și ciudată care stă închisă în casă, fugind de ochii lumii. Este o femeie care trăiește intens viața prin lucrurile ei mărunte, care se bucură de flori, de păsări, de toată suflarea naturii și care știe precis unde se află locul care armonizează cu ființa ei. Singurătatea, din această perspectivă, este o lume la fel de tumultuoasă și de vie ca a celorlalți și poate că mai stabilă și mai pozitivă. Poeta poartă un dialog cu lucrurile din jur, iar modul acesta al personajului de a se confesa publicului cu atâta căldură, de a-i citi versurile și reflecțiile asupra vieții cu emoție și puritate, mi-a lăsat o puternică impresie de întâlnire reală cu poeta, mai ales că există și o asemănare fizică.

Inimă de boxer de Lutz Hubner, Teatrul „George Ciprian” Buzău, un spectacol de Mara și Mihai Manolescu. Atingând o temă sensibilă, cea a prăpastiei dintre generații și a atitudinii tinerilor față de bătrâni, spectacolul este o bună lecție de viață.

Tinerilor actori participanți la Gala Tânărului Actor HOP 2009 li s-a rezervat o seară în Sala Studio, unde s-a prezentat **Un om de milioane** de Ioan Peter, monolog susținut de Alexandru Bogdan. Spectacolul **Totul despre ei** de Antoaneta Zaharia și Clara Flores Aguilera – care semnează și regia (al doilea din cadrul proiectului Upstage și care face parte din seria „Teatrul care răstoarnă”) este un *women comedy show* ce disecă fără milă și cu umor cam tot ce cred femeile despre bărbați. **Merge** (premiul pentru cel mai bun spectacol la Gala Tânărului Actor HOP 2009) din spectacolul **Autobahn** de Neil LaBute, regia de Mihaela Sârbu, cu Ciprian Mistreanu și Oana Porav-Hodade. Este primul spectacol care se desfășoară în acest an în cadrul programului „Teatrul Fără Frontiere”, în mediul urban. Este un *road-movie* teatral, cu povești care se petrec în autoturisme, în parcări și pe șoselele din București. Spectacolul mutat din mașină în Sala Studio, folosind ca decor doar două scaune, nu suferă vreo denaturare a frumuseții lui dată de text, dar și de jocul impecabil al actorilor.

Cum gândește Amy de David Hare, în traducerea Antoanetei Ralian, Teatrul Mic, București, regia Cătălina Buzoianu. Scenografia lui Dragoș Buhagiar – o cameră invadată de tablourile uriașe ale lui Bernard Thomas (soțul mort al lui Amy), unde mobilierul are și ceva din personalitatea actriței – ca și montarea delicată a Cătălinei Buzoianu, în deplina măsură a stilului clasic, fac din acest spectacol o piesă rară ca un porțelan de Sèvres.

Gardienii se întorc, Teatrul MASCA, București, spectacol de muzică și dans, a avut loc în Piața Independenței.

Atât directorul de Festival, Doina Papp, cât și directorul general al Teatrului „Maria Filotti”, Veronica Dobrin, împreună cu întreaga echipă a teatrului, au făcut totul ca acest eveniment să strălucească și să aducă bucurie brăilenilor iubitori de teatru și nu numai.